

**Sølen
verneområdestyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 Lillehammer

Besøksadresse
Rendalen kommune
Bergset
2485 Rendalen

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 62 55 11 86
fminpost@fylkesmannen.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/solen>

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Hilde Nystuen

Vår ref. 2025/96 432.0

Deres ref. «REF» Dato 27.01.2025

Sølen verneområdestyre - møteinnkalling 03.02.2025

Møtested: Teams
Dato: 03.02.2025
Kl. 15.00 – 16.00

Dagsorden

Tid	
	Vedtakssaker (formell sakliste), drøftings- og orienteringssaker

Eventuelt frafall meldes snarest til verneområdeforvalter, på tlf.nr: 90 12 33 02 eller epost:
hilde.nystuen@statsforvalteren.no.

Med hilsen

Hilde Nystuen
verneområdeforvalter

Godkjent elektronisk uten underskrift.

Mottakerliste:
Inger Torun Klosbøle
Øyvind Nytrøen
Vegard Mømb

Sakliste vedtaksmøte

ST-sak	Type sak	Arkivsak
5/2025	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste	
6/2025	Referatsaker	
	Vedtakssaker	
7/2025	Sølven LVO – søknad om organisert turer 2025 – Johnsgård Turistsenter	2024/7031
8/2025	Høringsinnspill – Utredning av organisering av verneområdeforvaltere – Klima –og miljødepartementet	2024/13640
	Orienteringssaker	
9/2025	Orientering om status på sak «Erosjonssikring Mistra»	2021/6706
	Eventuelt	

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	1/2025	07.01.2025

Godkjenning av møteinnkalling og sakliste

Innstilling til vedtak:

Møteinnkalling og sakliste godkjennes

Behandling:

Vedtak:

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølven verneområde	6/2025	03.02.2025

Referatsaker – Delegerte saker

Referat saker og delegerte saker i perioden 28.11.2024 – 30.01.2025

Innstilling til vedtak:

Sølven verneområde tar de refererte sakene og delegerte sakene til etterretning:

	Referat saker og delegerte saker	
06.11.2024	Rendalen kommune – melding om vedtak – motorferdsel – snødekt mark – Sverre Sørhus	2024/12477
08.11.2024	Rendalen kommune – melding om vedtak – motorferdsel – barmark – Per Hagen AS	2023/12616
02.12.2024	Rendalen kommune – melding om vedtak – motorferdsel på snødekt mark – transport av utstyr – Mefurua – Rendalen kommuneskoger	2024/12397
29.11.2024	Miljødirektoratet – informasjon om tildeling av grunnstøtte drift til styrene i 2025	2024/12766
05.12.2024	Klima og miljødepartementet – invitasjon til møte – utredning av organisering av verneområdeforvaltere – Sølven verneområde	2024/13640
05.12.2024	Jostein Haugseth – etterspør tilbakemelding - redde automatisk fredet ferdselsvei	2024/8714
10.12.2024	Sølven verneområde – tilbakemelding på henvendelse om gammel ferdselsvei – Jostein Haugseth	2024/8714
13.12.2024	Rendalen kommune – kopi – forespørsel status i sak – oppføring av pipe og ovn – Einar Dale	2024/13910
18.12.2024	Miljødirektoratet – informasjon – bruk av utvalgsmodule i Elements – Sølven verneområde	2024/14220
23.12.2024	Rendalen kommune – melding om vedtak – dispensasjon motorferdsel – snødekt mark – Storsjøsenteret	2024/14271
23.12.2024	Gjotheim elgjaktlag – Rapport 2024 – Sølven LVO – uttransport av felt elg	2024/10328
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Knut Sinkerud	2021/11537
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025m – Erik Ove Helstad	2021/9806
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Geri Bjørn Mømb	2021/12007
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Dag Ådne Sandbakken	2022/444
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – skiløyper Statskog	2022/1315
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Hans Oskar Fossum Hafslund	2022/3722
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Ola Framnes	2021/12573
23.12.2024	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Atle Friberg	2021/10097

23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Joar Gimse Stampen	2021/6061
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Ole Martin Hafslund	2022/2545
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Skjærbua - Håvard Hangaard	2021/11587
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Fiskevollen – Håvard Hangaard	2021/11585
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Fjellheimen Leirskole	2021/12963
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – leiekjøring – Rune Nyberget	2021/12959
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Geir Jensen	2021/9804
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Johan Horndalen	2021/12938
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Odd Finstad	2021/10626
23.12.2024	Odd Finstad -kjørejournal vinteren 2023-2024 – Sølen LVO	2021/10626
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Stein Bjørnsmoen	2021/10098
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Geir Ola Edstrøm	2022/546
23.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Jo Gunnar Ellevold	2021/5444
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Wenche Hansen	2021/11811
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Knut A. Heiberg	2022/415
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Jørn Heiberg	2022/1133
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Ole Martin Heiberg	2022/1721
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Karl Sigurd Hole	2021/12957
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Monica Misterosen	2021/10089
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Per Misterosen	2021/12414
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Gunnar Nordenget	2021/11582
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Stein Gjermund Nordmoen	2021/11282
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Ola Nordseth	2022/159
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Heidi Trøbråten Kristiansen	2023/14707
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Thor Arne Wardenær	2022/548
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Bjørn Reidar Wardenær	2021/12961
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Vivi Nyberg	2021/10970
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Knut Arild Nordseth	2021/12574
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Knut Arild Nordseth	2021/12576
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Fiskevollen - Hans Erik Hangaard	2022/860
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Skjærbua – Hans Erik Hangaard	2022/863
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Bjørn Nytrøen	2024/3529
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Jens Tore Løken	2022/4347
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Erik Løsmåmoen	2022/1656
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Jens Magne Mømb	2022/1397
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Bjørn Jensen	2021/12572
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Jørn Ketil Sandbakken	2022/321
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Kjell Olav Husby	2021/11580
31.12.2024	Sølen LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Siri Berget Hangaard	2022/807
03.01.2025	Miljødirektoratet – kopi levert rapport – midler til tiltak i verneområde 2024	2024/12776

Sølven verneområdestyre

03.01.2025	Miljødirektoratet – kopi levert rapport – midler til naturrestaurering 2024	2024/12776
06.01.2025	Fuggdalen NR – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Frank Ophus	2023/1497
06.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Tone Iren Illevold	2021/12568
06.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Skiløyper Jota seter - Tone Iren Illevold	2022/1213
06.01.2025	Miljødirektoratet – informasjon – opplegg for ferdselstelling	2024/12776
08.01.2025	Rendalen kommune – melding om vedtak – dispensasjon motorferdsel – snødekt mark – Jens Sandbakken	
10.01.2025	Miljødirektoratet - Kvittering levert søknad - behovsinnmelding drift og planarbeid 2025 – Sølven verneområdestyre	2024/12776
10.01.2025	Miljødirektoratet - Kvittering levert søknad - midler til naturrestaureringstiltak 2025 – Sølven verneområdestyre	2024/12776
10.01.2025	Miljødirektoratet - Kvittering levert søknad – tiltaksmidler 2025 – Sølven verneområdestyre	2024/12776
13.01.2025	Sølven verneområdestyre - Høringsinnspill – frivillig vern skog – verneplan Jutulhogget NR	2024/6562
13.01.2025	Rendalen kommune – melding om vedtak – dispensasjon motorferdsel – snødekt mark – Jonas Engebretsen Munkelien og Ingrid Mømb	2025/587
20.01.2025	Sølven LVO – Fuggdalen NR – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Sandbu, Bekkedalskoia og Brannvakthytta - Statskog	2021/10126
20.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Ola Løken	2022/1082
20.01.2025	Ola Løken – kjørejournal vinteren 2023-2024 – Sølven LVO	2022/1082
20.01.2025	Trond Høye/Reidun Kampen – kjørejournal – barmark – 2024 – Sølven LVO	2024/3904
20.01.2025	Ola Seming Undseth – kjørejournal vinteren 2023-2024 – Sølven LVO	2021/12954
20.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Ola Seming Undseth	2021/12954
20.01.2025	Turid Hangaard – kjørejournal vinteren 2023-2024 – Sølven LVO	2022/1078
20.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Turid Hangaard	2022/1078
20.01.2025	Jens Sandbakken – kjørejournal vinteren 2023-2024 – Sølven LVO	2021/362
20.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Jens Sandbakken2397	2021/362
20.01.2025	Haagen Sandbakken – kjørejournal vinteren 2023-2024 – Sølven LVO	2021/13149
20.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2024-2025	2021/13149
20.01.2025	Fuggdalen NR – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Knut Fure	2023/14157
20.01.2025	Fuggdalen NR – kjørejournal vinteren 2024-2025 – Børge Westereng	2021/12125
21.01.2025	Delegert vedtak – dispensasjon motorferdsel – snødekt mark –Mefurua - Rendalen kommuneskoger	2024/12397
21.01.2025	Delegert vedtak – dispensasjon motorferdsel – snødekt mark –Mefurua - Jan Nordengen	2024/14271
22.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2025 – Finn Ola Moen	2022/192
27.01.2025	Maren Kværness Halberg – kjørejournal – barmark – 2024 – Sølven LVO	2024/5769
27.01.2025	Martin Løkkebø – kjørejournal vinteren 2024 – Sølven LVO	2022/1307
27.01.2025	Sølven LVO – kjørejournal vinteren 2025 – Martin Løkkebø	2022/1307

Vedtakssaker Sølen verneområdestyre - 02.12.2024 og 07.01.2025

36/2024	Sølen verneområdestyre – budsjett for drift og planarbeid i 2025	2024/12776
37/2024	Sølen verneområdestyre – møteplan 2025	2024/12776
38/2024	Sølen verneområdestyre – innmelding av behov for midler til tiltak, naturrestaurering og bestilling av tjenester av SNO for 2025	2024/12776
2/2025	Sølen verneområdestyre – Årsrapport 2024	2025/99

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/7031-3

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 20.01.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	7/2025	04.02.2025

Sølen LVO - søknad organiserte turer 2025 - Johnsgård Turistsenter

Innstilling fra forvalter

Sølen verneområdestyre avslår søknad om 5 turer med hundespenn for transport av folk og utstyr og oppsetting av teltleir/basecamp ved Skardtjønna.

Med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde § 3, punkt 4.2. gir Sølen verneområdestyre Johnsgård Turistsenter tillatelse til inntil to organisert skiturer med mindre gruppe om det er aktuelt, med utgangspunkt fra Gravåsen via Sukkertoppen til Sølen, i tidsrommet 31. mars til 6. april 2025.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonen:

- De organiserte skiturene må ha startpunkt fra Gravåsen og følge skiløypetraseen opp til Sukkertoppen og derfra til Sølen.
- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- Det skal være dialog med forvaltningsmyndigheten i forkant av turen for å kunne ha mulighet til å endre på ruta om det står ren i området. Hvis det kommer ren inn i området under turen, hold god avstand og unngå unødvendige forstyrrelser.
- Det skal også være dialog i etterkant hvor forvaltningsmyndigheten ønsker en orientering fra turen om den gjennomføres.

Vedtaket er hjemlet i verneforskrift for Sølen landskapsverneområde § 3, pkt. 4.2. Saken er vurdert etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, forvaltningsplan og utkast til besøksstrategi med retningslinjer for organisert ferdsel.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra Johnsgård Turistsenter om organiserte turer vinteren 2025, 17. juni 2024.
- Turrappport fra Johnsgård Turistsenter fra helga 12-14/4 - Dog and ski på Sølentoppen, 17. juni 2024
- Foreløpig svar fra Sølen verneområdestyre til Johnsgård Turistsenter på søknad om organiserte turer i 2025, 18. oktober 2024
- Særutskrift Sølensak 6/2024 – Søknad om organisert ferdsel med hundespann og filming med drone – Johnsgård Turistsenter
- Høringsinnspill fra Rendal Renselskap, 29. januar 2025

Saksopplysninger

Johnsgård Turistsenter søker om 2 kommersielle turer i 2025, hvor det benyttes hundespann til å transportere folk og utstyr, samt oppsetting av en større teltleir i Sølenskardet. Målet er toppturer i Sølenmassivet. Turene vil gå rett etter hverandre for å minimere den økonomiske kostnaden knyttet til transport av folk og utstyr. Det søkes om tillatelse til å gjennomføre totalt fem turer med hundespann i løpet av uken 31. mars til 6. april 2025. En tur inn på forhånd for å sette opp camp (flere hundespann pr. tur). En tur inn med gruppe 1, de ligger der inne i 2 netter før de kjører gruppe 2 inn og tar med gruppe 1 ut igjen. Så er det en tur for å hente gruppe 2 ut igjen før det blir en egen tur inn igjen for å hente camp etter det. Vedlagt søknaden er rapport fra turen de hadde til Rendalssølen 12-14. april og film tatt på denne turen.

Behandling av søknad om organiserte turer med hundespann vinteren 2024

Søker sendte også en søknad om organiserte turer med hundespann vinteren 2024 for transport av folk og utstyr til Sølenskardet. Etter en samlet vurdering innvilget Sølen verneområdestyret under tvil deler av søknaden vinteren 2024 og det ble gitt dispensasjon for kun en tur i april 2024. Dette med bakgrunn i at den samlede belastningen med ferdsel og forstyrrelser i området kan bli for stor. Styret mente det er viktig å være føre var på saker som kan medføre økt ferdsel og forstyrrelser og at kanalisering av ferdsel i tid og rom blir viktig. Dette er også en viktig sak i forhold til presedensvirkning og besøksforvaltning i området må foregå så skånsomt som mulig. Styret ønsker god dialog med aktørene og en orientering om turen i etterkant.

Følgende vedtak ble fattet av Sølen verneområdestyre 27.februar 2024:

Med hjemmel i verneforskriften for Sølen landskapsvernområde § 3, punkt 4.2. gir Sølen verneområdestyre Johnsgård Turistsenter dispensasjon fra verneforskriftens § 3, punkt 1.1. for gjennomføring av en organisert topptur med overnatting/basecamp ved Skardtjønna og transport med hundespann inn og ut. Det gis ikke tillatelse til kjøring med hundespann inn i mars. Det gis videre tillatelse til filming med drone i forkant og under turen med vilkår om å ta hensyn til dyre- og fuglelivet og at de nødvendige tillatelser fra Luftfartstilsynet er i orden.

Følgende vilkår er knyttet til dispensasjonen:

- Det gis tillatelse til bruk av inntil 6 hundespann for transport av inntil 12 personer helga 12.-14. april 2024. Hundespannene skal følge skiløypetraseen/rett ved siden av den opp til Sukkertoppen og derfra sommerstitraseen opp til Skardstjønna. Samme trase benyttes begge veier fredag og søndag.
- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- Ved filming med drone skal det ikke være til forstyrrelse for fugle- og dyrelivet. Mange arter reagerer med flukt og stress om man kommer for nærme, så hold veldig god avstand og vent med å filme om det er ren i området.
- Verneområdestyret oppfordrer søker til å ikke bruke filmingen til annen markedsføring av området enn til den bestemte turen.
- Det skal være dialog med forvaltningsmyndigheten i forkant av turen for å kunne ha mulighet til å endre på ruta om det står ren i området. Hvis det kommer ren inn i området under turen, hold god avstand og unngå unødvendige forstyrrelser.
- Det skal også være dialog i etterkant hvor forvaltningsmyndigheten ønsker en orientering fra turen.
- Det settes opp latrine i campen og alt avfall og søppel tas med ut igjen.

Rapport fra turen 12.-14. april 2024

Tilbakemeldingene fra de som deltok på turen var at dette er et veldig bra konsept som fristet til gjentagelse. Men det ble krevende å både frakte alt utstyr til basecamp, personlig utstyr og gjester på hundesledene på samme tur opp. Noen av gjestene måtte henge bak sledene på ski og gå siste 3-4 km opp til camp. Campen fungerte bra, men de satte opp kun en lavvo på denne turen for å spare plass og vekt på sledene. De ønsker senere å ha mere plass/lavvoer for å kunne lage og anrette 3 retters middag på bål og lavvoovn. De hadde også med tallerkener som bidro til en restaurantfølelse i fjellet. Toalett og avfallshåndtering fungerte veldig bra, og toalettposene ble fraktet med ut igjen sammen med hundeavføring fra campen. Alt av søppel fra matlaging ble også tatt med.

Skimessig sier søker at de ligger midt i smørøyet ved Skardstjønna, med muligheter for tur til både Midtre og Søndre Sølven. De møtte også ca. 30 andre personer i området gjennom helga og det er helt tydelig et område som er mye i bruk vårvinterstid.

Konklusjonen til søker er at dette er et bra produkt å selge, men utfordrende med høye kostnader på mannskap og transport. Derfor er de nødt til å kunne selge to turer rett etter hverandre med minimum 6 deltagere pr. tur for å få det økonomisk bærekraftig jf. søknad om 5 turer totalt.

I foreløpig svar til søker ble det orientert om at Sølven verneområdestyre jobber med en besøkstrategi som er i sluttfasen og at det er ønskelig å se organiserte turer i sammenheng med retningslinjer i denne planen. I møte i Sølven verneområdestyre 2. desember 2024 ble det orientert om behandling av saken vinteren 2024, rapport fra fjorårets tur 12.-14. april og

ny søknad om turer i 2025. Saken sendes på høring til berørte parter som Renselskapet før saken behandles ferdig på nyåret. Rendal Renselskap ved leder har gitt følgende skriftlig tilbakemelding den 29. januar:

«Rendal Renselskap behandlet i sitt styremøte 17. desember 2024 interesse for bruk av området omkring Sølen til ulike aktiviteter og potensielle konsekvenser for ren. Fra behandlingen ble det referert følgende:

«...mener vi må være restriktive til dette. Vi aner ikke konsekvensene av bilder som legges ut. Sølenområdet er spektakulært og sentralt vinterbeiteområde. I utgangspunktet en konflikt. Vi tåler ikke mye aktivitet her uten at ren vil fordrives herfra. I vinter var ren på både sørsida og nordsida av Sølen. Et område med lite snø og tidlig tilgjengelig beite på vårparten. Skape best mulig levevilkår for ren vi forvalter. Ren har nok utfordringer med allmenn ferdsel og området er attraktivt.»

Nå vil det være ulike forhold i de forskjellige årstider fra år til år. Men vinterhalvåret, og særlig senvinteren/våren før kalving, er spesielt sårbart for renstammen. Nesten uten unntak vil hele eller deler av renstammen bruke område i nærheten av Sølen, uavhengig av forholdene. Det ser ut til at det alltid finnes arealer i dette området som ren finner attraktivt.

På denne bakgrunn ønsker Rendal Renselskap at Sølenområdet ikke belastes med mer aktivitet enn det som er absolutt høyst nødvendig, utover den alminnelige ferdsel som allerede er i området med utgangspunkt i bl.a. eksisterende fritidsbebyggelse.

Hjemmelsgrunnlag

Søknaden er vurdert i henhold til

Naturmangfoldloven av 19. juni 2009.

Verneforskrift for Sølen landskapsvernområde av 18. februar 2011.

Forvaltningsplan for Sølen landskapsvernområde 15. november 2015.

Kunnskapsgrunnlaget i besøksstrategi for Sølen landskapsvernområde

Delegering

I tråd med den nye forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre store verneområder ble forvaltningsmyndigheten for Sølen landskapsvernområde delegert til et politisk sammensatt verneområdestyre med representasjon fra Rendalen kommune og Innlandet fylkeskommune ved Miljødepartementets vedtak av 15. mars 2013.

I møte for Sølen verneområdestyre den 4. november 2021 ble det vedtatt at verneområdeforvalter, som er sekretariat for verneområdestyret, er delegert myndighet til å avgjøre saker i henhold til verneforskriften for Sølen landskapsvernområde og naturmangfoldlovens § 48 i kurante saker. En sak regnes som kurant når lov, forvaltningsplan, retningslinjer fra styret eller presedens (tidligere tilsvarende vedtak) entydig avgjør hva som skal bli utfallet. Saker som gir varige inngrep/ eller effekter,

eksempelvis byggesaker og andre terrenginngrep, er ikke kurante. Denne saken behandles av Sølen verneområdestyre.

Verneformål og verneforskrift

Omsøkt tur vil foregå i sin helhet innenfor Sølen landskapsvernområde som ble opprettet ved kongelig resolusjon av 18. februar 2011 med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Verneformålet

Formålet med Sølen landskapsvernområde er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk og kulturell verdi, med opplevelsesverdi og som er identitetsskapende. Videre er formålet med vernet å ta vare på:

- *Sølenmassivet som et karakteristisk landskapselement*
- *Biologisk mangfold*
- *kulturminner*

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Verneforskriften

Jf. § 3 i verneforskriften for landskapsvernområdet heter det: *«I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Det legges vekt på den samlede virkningen av tiltaket i området.»*

Videre står det i § 3, punkt 1.1. at området er vernet mot inngrep eller tiltak som i vesentlig grad kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter. Her er nevnt en rekke eksempler på inngrep som i utgangspunktet er forbudt som oppføring av varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt og opparbeiding og merking av stier, løyper og lignende.

Jf. verneforskriftens § 3, pkt. 1.3.g kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til opparbeiding og merking/skilting av nye turstier og løyper. Forvaltningsmyndigheten kan også jf. verneforskriftens § 3, pkt. 4.3. av hensyn til naturmiljøet eller kulturminner legge om eller kreve fjernet merking av stier eller løyper. Ved omlegging eller etablering av nye stier eller løyper skal hensynet til verneformålet og prinsippet om kanalisering av ferdsel være retningsgivende, for eksempel kanalisere ferdsel bort fra et sårbart område til et område med større tåleevne.

§ 3, pkt. 4.1. så skal all ferdsel skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

§ 3 pkt. 4.2. Ikke motorisert ferdsel som kan skade naturmiljøet: Former for ferdsel og organisert ferdsel som ikke skjer til fots og som kan skade naturmiljøet, må ha særskilt

tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Kulturminner skal ikke skades eller ødelegges jf. § 3, pkt. 7.1.

Forvaltningsplan og besøksstrategi

De senere årene har det vært en endring i bruken av naturen i friluftslivssammenheng. Og det er grunn til å tro at fremtidens friluftsliv vil bli mer mangfoldig og variert. I stadig større omfang tilbys også organiserte turer og faste leirplasser. Utviklingen gjør imidlertid at det er særlig viktig å regulere eller unngå aktiviteter som kan medføre vesentlig slitasje på vegetasjon eller forstyrrelser av dyrelivet i verneområdene. Friluftsloven og allemannsretten gjelder i verneområdene og ferdsel til fots er som hovedregel tillatt i verneområdene. Utgangspunktet er at all ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til verneverdiene.

Jf. forvaltningsplanen så er vernebestemmelsene ikke til hinder for hensynsfull og varsom ferdsel til fots og på ski. Det skal være mulig innenfor landskapsvernområdet å tilrettelegge for organisert ferdsel innenfor rammen av verneformålet. Reiselivet skal være bærekraftig og miljøtilpasset slik at det gir minst mulig slitasje og forstyrrelse.

Avgjørende for om aktiviteten er tillatt/søknadspliktig er virksomhetens virkning på verneverdier, landskap og elementer som kan ha betydning for landskapsbildet og ikke om virksomheten er kommersiell eller ikke. Aktiviteter fra store grupper, eventuelt hyppige gjentakelser fra mindre grupper i samme område, kan komme i konflikt med verneformålet. Over tid kan belastningen bli for stor og tilrettelagte tilbud kunne komme i konflikt med verneformålet. Det er i første rekke faren for uheldig markslitasje, forstyrrelser på fugle- og dyrelivet og skader på kulturminner i landskapsvernområdet som gjør at noen ferdselsformer, organiserte opplegg og store arrangementer er søknadspliktig.

Organisert ferdsel er ferdsel som har et visst omfang, er kunngjort på forhånd eller har en form for gjentakelse og hvor det står en arrangør bak. Organisert ferdsel som utgjør en mulig fare for skade på verneverdiene krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Søknadsplikt medfører at forvaltningsmyndigheten får kontakt og kan gå i dialog med arrangør og kan kanalisere ferdselen utenom de mest sårbare områdene. Det kan stilles vilkår som gjør at verneverdiene ivaretas og forvaltningsmyndigheten kan formidle informasjon om verneverdier, sårbare områder og perioder og styre aktiviteten i tid og rom.

Dersom det er usikkerhet om en aktivitet kan skade naturmiljøet og da være søknadspliktig, anbefales det å ta kontakt med forvaltningsmyndigheten. For å gjøre en vurdering av om en aktivitet kan skade naturmiljøet er det nødvendig med en oversikt over omfanget av aktiviteten, områdebruk og tidsrom. Oversikt og kontroll over større arrangement og organisert bruk kan derfor virke forebyggende mot skader på naturmiljøet. Forvaltningsmyndigheten vil være mer positiv til aktiviteter og tiltak som er reversible og som har liten tilrettelegging og som ikke medfører økning i motorisert ferdsel.

Forvaltningsplanen har et temakart ferdsel som viser godkjente merkede stier og skiløyper. Målet er at løypenettet vinterstid skal ligge i randsonen til verneområdet og at det ikke skal tas hull på nye, urørte områder. Organisert ferdsel til fots og på ski bør følge merkede stier og skiløyper så ikke naturmiljøet blir skadelidende.

Jf. forvaltningsplanen er det et mål om først og fremst tilrettelegge for ferdsel og aktivitet som gjøres for å sikre naturkvalitetene innenfor landskapsvernområdet. Samtidig skal tilretteleggingen sikre allmennheten tilgang til å drive naturvennlig og enkelt friluftsliv uten at det går på bekostning av natur – og kulturverdiene. Det er ønskelig med naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv som gir minst mulig miljøbelastning, medfører minst mulig inngrep og som ivaretar kvaliteten på friluftsopplevelsen. Det er også viktig at tilretteleggingen ikke reduserer naturopplevelsen eller fører til konflikt mellom ulike brukerinteresser som for eksempel friluftsliv og rendalsren. Det kan oppstå konflikter mellom organisert ferdsel og de som ønsker stillhet og ro.

All merking, skilting og tilrettelegging skal avklares med forvaltningsmyndigheten og være forankret i helhetlig plan for informasjon og tilrettelegging som forankres i besøksstrategien for landskapsvernområdet som er under utarbeidelse. I besøksstrategien er det også under utarbeidelse oppdaterte retningslinjer for organisert ferdsel i verneområdet.

Organisert ferdsel til fots med mindre grupper medfører vanligvis ikke skade på naturmiljøet, men ved leirslagning og telting inntreffer søknadsplikten. Dette gir forvaltningsmyndigheten en oversikt over utviklingen av eventuell økning i organisert ferdsel og telteire og gir bedre mulighet for å ivareta naturverdiene i området, sikrer god dialog med søkere, samt mulighet for å sette vilkår for omfanget i tid og rom. Hvis det skulle bli betydelig slitasje og forstyrrelser på grunn av telting, store grupper over lengre tidsrom, kan det også bli nødvendig å tilrettelegge og forebygge på de mest brukte teltplassene.

Naturmangfoldlovens §§ 8-12

Inngrep og tiltak innenfor landskapsvernområdet må vurderes etter verneforskriften for området og reglene i naturmangfoldloven. Ifølge naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingen skal gå fram av beslutningen.

Naturmangfoldloven §§ 7-12 inneholder retningslinjer som skal legges til grunn ved alle beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet. Tre sentrale retningslinjer her er kravet i § 8 om at beslutningene så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om «arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger» og prinsippet i § 9 om at forvaltningsorganene skal ta sikte på å unngå vesentlig skade på naturmiljøet, der det ikke finnes tilstrekkelig kunnskap om virkningene en beslutning kan ha på naturmiljøet, og prinsippet i § 10 om at påvirkninger på et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Prinsippene skal ha betydning ved alle vurderingspregede deler av beslutninga, både knyttet til hvordan loven skal forstås generelt og brukes på et konkret tilfelle, til hvilket faktum som skal legges til grunn der det foreligger usikkerhet og til hva innholdet i beslutninga skal være.

Naturmangfoldlovens § 48

Det heter i naturmangfoldlovens § 48 at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene i naturvernområder dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Ifølge rundskriv fra Miljødirektoratet av 2014 er det i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene som omfattes av denne bestemmelsen.

Presedens

I enkeltsaker skal en vurdere virkningen av presedens ved at andre kan få dispensasjon til lignende tiltak i verneområdet. Dette krever ikke minst krav til likebehandling. Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig, jf. retningslinjer for vurdering av presedens i byggesaker etter naturmangfoldloven § 48, gitt av KLD, ved brev fra Miljødirektoratet 02.03.2015.

Vurdering

Sølen verneområdestyre ga i møte 27. februar 2024 tillatelse under tvil til en organisert tur med hundespenn helga 12.-14. april fra Gravåsen til Skardstjønna. Det ble gitt tillatelse til bruk av 6 hundespenn for transport av inntil 12 personer inn fredag og ut igjen søndag. Formålet med turen var transport av folk og utstyr, oppsetting av teltleir og målet var toppturer. Styret var tydelige i sin behandling av saken at det er viktig å være føre var på saker som kan medføre økt ferdsel og forstyrrelser og at kanalisering av ferdsel i tid og rom blir viktig. Presendensvirkning er også viktig. Besøksforvaltningen må foregå så skånsomt som mulig og søknadsplikt på organsiert ferdsel gir mulighet for god dialog med aktørene. Styret er bekymret for at den samlede belastningen med ferdsel og forstyrrelser i området kan bli for stor.

Søker har levert en god rapport etter turen og styret har også sett den fine filmen de laget under turen. Det søkes nå om nye turer i 2025. Totalt 5 turer med hundespenn over et lengre tidsrom enn sist vinter (en uke) med to grupper hvor søker argumenterer med at dette må til for at det skal være økonomisk bærekraftig. Dette vil medføre et betydelig større press på området, mer ferdsel og økte forstyrrelser. Tiltaket må vurderes mot naturmangfoldlovens §§ 8-12, jf. § 7.

Naturmangfoldlovens § 8 og § 9

I naturmangfoldlovens § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt som det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om artes bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Verneområdeforvalter mener med bakgrunn i naturfaglig utredninger som ble utarbeidet som en del av verneplanprosessen, brukerundersøkelser og sårbarhetskartlegginger i forbindelse med besøksstrategi for området å ha tilstrekkelig kunnskap om dette området og konsekvensene av den omsøkte tiltaket, slik at det ikke er nødvendig å innhente ny kunnskap om dette. Tiltaket er sjekket ut i forhold til naturbase, artskart og sensitive arstdata.

Kunnskapsgrunnlaget anses som tilstrekkelig for å vurdere søknaden.

Forvaltningsmyndigheten ønsker jf. naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet å være forsiktig med å åpne opp for økt organisert ferdsel i sårbare områder og tidsrom og spesielt bruk av hundespenn vinterstid i områder som ikke har løyper i dag. Det er under utarbeidelse en besøksstrategi med oppdaterte retningslinjer for organisert ferdsel i området.

Sølen landskapsvernområde er et stort og tilnærmet urørt naturområde med et egenartet landskap med store naturkvaliteter og opplevelsesverdier; Sølenmassivet med omkringingende åpne landskapsrom i fjellviddelandskapet, kvartærgeologiske verdifulle landskapsformer og forekomster, biologisk mangfold og store kulturminneverdier. Store

deler av landskapsvernområdet ligger mer enn 1 km fra tekniske inngrep. Store deler av landskapsvernområdet ligger også innenfor geologisk arv. Området er også svært viktig friluftslivsområde med mange opplevelseskvaliteter

Innenfor landskapsvernområdet er det blant annet 7 våtmarksområder som utmerker seg med et rikt fugleliv og flere rødlistearter. Det er også gjennomført en sårbarhetskartlegging av rovfugl og ugler som viser flere lokaliteter det er viktig å ta vare på og hvor man må unngå tiltak som øker ferdsele i området fra senvinter og utover våren, spesielt i hekkeperioden. Rendalsren har store deler av sine viktigste helårs- og vinterbeiter og kalvingsområder, samt viktige trekkveier innenfor landskapsvernområdet. Jf. sårbarhetskartlegginger utført av blant annet NINA og Fjelldriv AS så er rendalsren sårbar for økte forstyrrelser, inngrep, fragmentering og tap av leveareal som kan føre til langvarige unnvikelseeffekter, økt stress og som kan være en utfordring for framtidig mattilgang, reproduksjon og overlevelse.

Arealendringer er den faktoren som påvirker flest arter. I tillegg kan klimaendringer føre til høyere temperaturer, mer ekstremvær o.l. som kan endre leveforholdene og mattilgangen for mange arter. Generelt er fugle- og dyrelivet spesielt sårbart vinterstid og er i stor grad avhengig av fred og ro for primært å overleve og sekundært for å bygge opp kondisjon for reproduksjon. Videre er det sårbart på vårvinter og vår i kalvings-, hekke – og yngletida. Rendalsren er også sårbar i forhold til å opprettholde trekk korridorer mellom beiteområder, tilgang på gode beiteområder hele året og avkjølingsområder sommerstid. Spesielt viktig er det å opprettholde trekkene på øst og vestsiden av Sølenmassivet.

Naturmangfoldlovens § 10

I henhold til naturmangfoldlovens § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

I landskapsvernområdet er det en overordnet målsetting å unngå nye inngrep eller tiltak som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapet som helhet og elementer i landskapet som landskapsformer, geologiske forekomster og biologisk mangfold og som kan være en trussel mot de natur- og kulturverdier som vernet er ment å ivareta.

Verneområdestyret anser det som viktig at en i størst mulig grad unngår aktiviteter som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre til skader på vegetasjon og kulturminner. Det er en stor risiko for at den samlede belastningen på økosystemet blir så stor at den får negative konsekvenser for naturmiljøet. Det er viktig å være bevisst på at tilsynelatende små og uvesentlige tiltak og inngrep som gjennomføres over en rekke år samlet sett kan innebære endringer som kan prege landskapet på en uheldig måte. En ny belastning kan medføre at man nærmer seg en kritisk tålegrense for naturmangfoldet og det er viktig å motvirke bit – for bit – svekkelse av naturmangfold og gradvis fragmentering av arters leveområder. Vurdering av samlet belastning er derfor viktig for opprettholdelse av økosystemfunksjoner og gjøre økosystemene robust og i stand til å møte ulike påvirkninger. Vurdering av samlet belastning skal også foretas i forhold til enkeltarter og enkeltnaturtyper. Store og

omfattende inngrep og ombygginger, økt motorisert ferdsel og økte forstyrrelser vil derfor kunne være i strid med verneformålet.

Dagens bruk av området

Brakerundersøkelsen gjennomført av NINA viser at Sølen området har en stor andel med lokal tilknytning, mange dagsturister og majoriteten bedriver enkelt friluftsliv i form av tur- og/eller høstingsfriluftsliv. Det anbefales at verneområdeforvaltningen har en føre-var holdning i forhold til nye former for friluftsliv som kite, MTB, hundekjøring mv. da slike ferdselsformer har et større forstyrrelsespotensiale for dyrelivet enn tradisjonelle ferdselsformer. Forvaltningen må tenke gjennom at besøkstrykket antagelig vil øke framover. Befolkningsøkning og mangel på urørte naturområder vil bidra til at trykket øker i de områdene som er igjen.

I randsona til verneområdet er det et stort antall hytter som medfører mye ferdsel inn i området og det er også en stor tomtereserve for fritidsbebyggelse her som på sikt kan medføre enda mer ferdsel enn i dag. I tillegg er det innenfor Sølen landskapsvernområde et stort antall bygninger (setrer og hytter). Det er også en del utleie av setrer, hytter og buer i området i forbindelse med jakt, fiske og friluftsliv. Det er relativt lite organisert ferdsel, men noe aktivitet i form av organiserte rideturer, pack-raft, kajakk- og kanoutleie. Det har noen somre vært arrangert organiserte fotturer til Flytoppen. I tillegg søker Rendalen IL hvert år om oppsetting av Ti på topp turer og poster på Stolpejakten sommerstid. Femundløpet (hundeløp) arrangeres i februar hvert år og traseen som benyttes kommer på østsiden av Sølensjøen og krysser fjellområdet rett på nordsiden av landskapsvernområdet gjennom Vesle Sølensjø NR og følger Nordre Sølendalsveien fram til Søvollen.

Ferdselen som går fra Gravåsen følger i dag i hovedsak to hovedstier som går ganske parallelt opp til Skardtjønna og derfra videre til Sølentoppen. Ferdselen er på et høyt nivå sommerstid og berører derfor viktige oppholdssteder for reinen på denne tiden av året. Det meste av ferdselen vinterstid foregår i oppkjørte skiløyper med utgangspunkt i hyttefeltene og i randsonen av verneområdet. Vinterstid er det påvist en del ferdsel mot Sølentoppen i form av toppturer sen vinter i ferier og helger, samt enkelte helger tidligere på vinteren, med utgangspunkt i vinterbrøyta parkeringsplass på Gravåsen og fra hyttefeltet. Dette bekrefter også søker, som møtte mye folk på ski under turen sin i april i fjor.

Naturverdier

Landskapsvernområdet utgjør om lag 25 % av leveområdet for rendalsren som er et viktig landskapselement i området. Rendalen Østfjell har store villmarkspregede områder, som er et levende kulturlandskap hvor reinen er en drivende faktor i økosystemet. Reinens tilstedeværelse og beitetrykk er viktig for å begrense gjengroing i fjellet, den bidrar å forme landskapet slik det er, kultur og som grunnlag for lokal verdiskaping.

Rendalsren har ujevn balanse mellom årsbeitene. Sommerbeitene er knapphetsfaktoren for produksjonen. Rendalsren har vinterstid sitt kjerneområde rundt Sølennmassivet. Områdene

fra fv. 217 nordover og vest for Sølndalen. Ved nordlige vindretninger bruker den områdene helt nord til Bete og Gråhøgda mer. Kalvingsområdene endrer seg en del over tid men ligger ofte innenfor landskapsvernområdet. De siste årene har ren kalvet fra Misterfløyet til Sølendalen og i Sølenmassivet. Ren er ekstra sårbar for forstyrrelser i perioden før, under og etter kalving i die og parringsperioden.

Selv om det i utgangspunktet er gode vinterbeiter i området så handler det om hva som er tilgjengelige beiter. Vinteren er knapphetsperiode for reinen og klima – og værforholdene bestemmer hvordan områdene brukes og hvilken strategi reinen må velge. For å tilpasse seg klimaendringene vil reinen være avhengig av fleksibilitet i bruk av arealene og store nok arealer til enhver tid. Det hjelper ikke at beitene potensielt finnes hvis reinen ikke vil bruke dem. Reinens beiter kan være utilgjengelige pga klimatiske forhold, men også på grunn av inngrep, ferdsel og forstyrrelser som fører til mindre arealer og lavere beiteopptak. Et reinområde med gode beiteforhold og god beitebalanse vil ha større bufferevne overfor inngrep og forstyrrelser enn et mindre godt område. NINA har nylig gjennomført en kartlegging som vil kunne gi viktig kunnskap om beiteforholdene framover.

Jf. sårbarhetskartleggingene i besøksstrategien gjennomført av NINA og Fjelldriv AS så er den funksjonelle utnyttelsen av landskapets ressurser gjennom året er helt avgjørende for en bærekraftig reinsbestand (beiteslitasje, kondisjon, antall dyr, avkastning osv.). Selv om rendalsren ikke inngår i de 23 villreinområdene i Norge så deler reinen leveområde med Tolga Østfjell villreinområde og reinen har funksjon og bruk av landskapet, fluktavstand, samt jaktutøvelse som for villrein. Jf. arbeidet med kvalitetsnorm for villrein så er det to viktige indikatorer i forhold til menneskelig ferdsel; funksjonell arealutnyttelse og funksjonelle trekkpassasjer. Begge disse forholdene er relevante for rendalsren og inngår i sårbarhetsvurdering av området.

De er klare på at det er viktig at forvaltningen er «føre var» og legger godt til rette for å styre de nye aktivitetene til områder med minst sårbarhet. Sølen kan bli mer attraktiv framover, i første rekke i form av toppturer til Sølenmassivet. NINA foreslår derfor at ferdselen for topptur følger nåværende traseer langs en nord – sør akse – fra Gravåsen som er gunstigst med tanke på reinens trekk langs Sølenmassivet på øst- og vestsiden. Ferdselen nord for Midtre toppen er i dag såpass begrenset at det ikke utgjør noen barriere for bruk av de gamle trekkveiene over massivet. Det er likevel viktig at det ikke etableres ferdselsbarrierer for reinen som går i øst-vest regning, og de anbefaler at forvaltningen ikke stimulerer til lange toppturer fra Sølenstua, Mefurua eller Sølenhytta. Området rundt Ørsjøene ligger i et område som bør skjermes og tas vare på som relativt uberørt og med lite ferdsel.

Området rundt Sølenmassivet er viktig vinterstid for rendalsren da det er lite snø her. Ettersom vi vet at reinen har syklisk bruk gjennom året og mellom år så ønsker vi å vise forsiktighet med å åpne opp for økt organisert ferdsel i viktige deler av leveområdet og i sårbare tidsrom.

Jf. forvaltningsplanen er det viktig å se området som en helhet og den samlede påvirkningen av ferdsel i forhold til hva området tåler av aktivitet. Hundekjøring er en aktivitet som hadde et begrenset omfang under arbeidet med forvaltningsplanen. Hundekjøring er aktivitet ser ut til å ha økt de senere årene. Det er anlagt hundekjøreløyper sør for fv. 217 som er i samme området som skuterleden også går i dag. Deler av Femundløpstraseen har også økt bruk i perioder av året. Ved bruk av hundespenn så kommer man seg lengre inn i fjellet på kortere tid, øker aksjonsradiusen på turene i forhold til på ski.

I besøksstrategien foreslås en tredelt strategi hvor man skjærer de mest sårbare og mest villmarkspregede områdene til det beste for dyrelivet – men også ivareta opplevelsesverdier for de som ønsker å oppleve mer villmarkspregede områder, kanalisere ønsket ferdsel i randområdene og der det er minst sårbart. I tillegg blir det viktig å jobbe med god dialog og informasjon. Informasjon om sårbare arter som reinen, dens arealbruk og sårbarhet for forstyrrelse vil være viktig for å legge til rette for hensynsfull ferdsel.

Tidspunkt for ferdsel er svært viktig. I arbeidet med besøksstrategi vil fokus på god landskapsflyt gjennom året kunne være en god tilnærming ved at en unngår særlige sårbare områder i sårbare perioder.

Summen av all infrastruktur og ferdsel i området ved Gravåsen kan medføre arealunnvikelse og være en viktig trekkhindring for viktige beiter sør for fv. 217. Området langs fv. 217 bør utredes mer med det formål å få mer kunnskap om hvor stort omfang reinstrekket har i dag, når på året dyrene trekker, hvor de trekker og i hvilken grad hytter, veger, stier og ferdsel forårsaker trekkhindringer.

Det blir viktig at de faglige vurderingene av blant annet forstyrrelser på dyre- og fuglelivet blir gjort ved alle typer organisert ferdsel. Ved å åpne opp for mer ferdsel i områder som i dag er ganske uberørte eller allerede har mye ferdsel, samt knytte ferdselsårer sammen midt i dette sårbare vinterbeite – og kalvingsområdet, medfører nye barrierer og økte forstyrrelser på ren som igjen vil innskrenke leveområdet og overlevelsesnivåen.

Innspill fra Renselskapet er at tidsrommet er sårbart, tett opp mot kalving og at Sølenmassivet er et veldig viktig område vinter og vårvinter for rendalsren. Det er summen av all ferdsel som er en utfordring og de mener det er viktig være restriktiv med å tillate mer ferdsel enn det som er absolutt nødvendig. Når det gjelder organiserte turer/ det kommersielle leddet, så er det mulig å lage rammer for den aktiviteten, i motsetning til allmenn ferdsel. Utfordringen er om det kommer flere nye aktører, da vil utfordringen bli større.

Oppsummering/konklusjon

Jf. arbeidet med besøkstrategi og retningslinjer for organisert ferdsel så anbefales det ikke å legge til rette for nye traseer med hundespenn i området. Denne typen aktivitet bør foregå i randsonen til verneområdene og utenfor vinterbeiteområdet til rendalsren. Med hundespenn øker man aksjonsradiusen i forhold til turer på ski, man får med seg mer utstyr som igjen gjør det enklere å etablere teltleire og aktivitet/mer forstyrrelser lenger inn i området.

Det er grunn til å tro at et hundespenn skremmer ren mer enn en skiløper og på grunn av større aksjonsradius/hastighet er skremmepotensialet større. Man kan også se for seg at ren instinktivt kan oppfatte hund som ulv og bli mer skremt enn av mennesker. Rendalsren har årlig erfaring med å bli skremt og jaget av ulv, senest sist vinter hvor ren klumpet seg oppe i Sølenmassivet gjentatte ganger.

Det søkes om utvidet antall turer (5 turer med flere spenn pr. tur) og over et lengre tidsrom (en uke), transport av to grupper og oppsetting av en større teltleir «midt inne i Sølenmassivet». Det ble under tvil gitt dispensasjon i fjor. Etter en ny vurdering av saken og på bakgrunn av forvaltningsplan, besøksstrategiarbeidet og retningslinjene for organisert ferdsel som er under utarbeidelse er det ikke ønskelig å etablere nye traseer med hundespenn og organisert ferdsel med teltleire i sårbare områder i sårbare perioder. Denne typen aktivitet må foregå i randsonen.

Om det er aktuelt for søker, så kan det tillates å gjennomføre inntil to organiserte turer med mindre grupper på ski fra Gravåsen til Sølen. Det oppfordres da til å holde seg på sørsiden av Sølen på skiturene, samt holde god avstand om det skulle oppdages ren i området. Det blir viktig med god dialog i forkant av turen for å eventuelt legge om ruta om ren står i området på dette tidspunktet, og det blir viktig med evaluering i etterkant av turen. Dagens skiløypetrase fra Gravåsen og opp til Sukkertoppen og videre mot Sølen skal benyttes for å kanalisere aktiviteten mest mulig langs en trase.

En eventuell teltleir må ligge i randsonen av verneområdet. Det kan vurderes å gi tillatelse til teltleir i skogen i nærheten av Gravåsen, med forutsetning at grunneier er positiv. Søker må om det er aktuelt ta kontakt med forvaltningsmyndigheten.

Det er ikke ønskelig at film benyttes i annen markedsføring av området enn for den konkrete turen. Ettersom det er vel kjent at økt markedsføring av området trekker til seg mer folk og ferdsel.

Naturmangfoldlovens § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver får liten relevans i denne sammenhengen, hvor tiltakene ikke vurderes å føre til miljøforringelse av betydning. Ifølge naturmangfoldlovens § 12 skal det tas utgangspunkt i de mest miljøforsvarlige driftsmetodene og teknikkene, samt lokalisering av tiltaket, for å oppnå de

beste resultatene. Det vises til vilkår om lokalisering for skiturene i innstillingen til vedtak og det gis ikke tillatelse til transport med hundespann. Det anses at inntil to organiserte skiturer med mindre gruppe kun for et år langs beskrevet trase ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, så lenge det er god dialog mellom søker og forvaltningsmyndighet i forkant og at det ikke åpnes opp for mer organisert ferdsel uten at det er forankret i besøksstrategi med retningslinjer.

Etter en samlet vurdering foreslår verneområdeforvalter å avslå transport av folk og utstyr med hundespann og etablering av teltleir i Sølenskardet. Dette med bakgrunn i at den samlede belastningen med ferdsel og forstyrrelser i området vil bli for stor og være til skade for naturmiljøet og verneverdiene i et sårbart område i ei sårbar tid. Det er også en presedensfare med å åpne for organisert ferdsel med hundespann og teltleir høyt til fjells. Organisert ferdsel med hundespann og teltleir må kanaliseres til randsonen i ytterkantene av området. Det presiseres at det er viktig å være føre var og at det legges gode rammer for organisert ferdsel.

Verneområdeforvalter foreslår å innvilge inntil 2 organiserte skiturer med mindre gruppe i perioden det søkes for (for et år) fra Gravåsen langs skiløype til Sukkertoppen og derfra til Sølen, om dette er ønskelig for søker. Det er i så fall viktig at dette evalueres godt i etterkant.

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2024/13640-0

Saksbehandler: Hilde Nystuen

Dato: 29.01.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Sølen verneområdestyre	8/2025	03.02.2025

Sølen verneområdestyre - innspill til utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Innstilling fra forvalter

Sølen verneområdestyre foreslår at vurderingen i saken sammenstilles med notatet som høringsinnspill til utredning av organisering av verneområdeforvaltere.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Brev fra Klima- og miljødepartementet – invitasjon til møte 21.januar 2025 – utredning av organisering av verneområdeforvaltere, 09.12.2024 (vedlegg 1)
- Notat – utredning av organisering av verneområdeforvaltere (vedlegg 2)

Saksopplysninger og vurdering

KLD inviterte verneområdestyrene til teamsmøte 21. januar kl. 12-14, der styrene var velkomne til å uttrykke sitt syn på oppdraget til en utredning om organisering av verneområdeforvalterne jf. vedlagt brev fra KLD 05.12.2024. Det var mulig for de styrene som ønsket det med en taletid på 2 min pr styre i møtet. Sølen verneområdestyre hadde ikke anledning til å møte, men verneområdeforvalter deltok i møtet.

I forkant av møtet sendte verneområdeforvalter ut et notat rundt status på organisering og hvordan dagens organisering fungerer i Innlandet og for verneområdeforvalter i Sølen landskapsvernområde. Notatet er vedlagt.

I møtet deltok de aller fleste styrene med taletid. Flertallet var veldig godt fornøyd med dagens modell. Spesielt godt fornøyd var de i Innlandet fylke, Vestland fylke og nasjonalparkene langs kysten i Sør-Norge. Styrene opplever meget godt samarbeid og god dialog med Statsforvalteren, at de fungerer som gode, moderne arbeidsgivere og har velfungerende og effektive systemer rundt IKT, saksbehandling, økonomi mm. Det er ikke ønskelig for styrene å ha arbeidsgiveransvaret for forvalterne. Det er heller ikke stemning for at forvalterne skal være organisert under Miljødirektoratet. Derimot var det bred enighet om at dagens modell, 0-alternativet, må vurderes/evalueres/utbedres.

Det er viktig å se på det som i dag faktisk fungerer bra og heller ha fokus på å styrke dagens modell. Det er ikke ønskelig med en omfattende omorganiseringsprosess.

Det ble understreket at styrene er avhengig av kompetente forvaltere og at forvalterne må ha gode fagmiljøer – både mellom forvaltere og med fagmiljøene hos Statsforvalteren. Årlige fagsamlinger i regi Miljødirektoratet og møtepunkter er viktig. Det er også viktig med god opplæring av styrene.

Det var også fokus på at forvaltningsknutepunktene bør styrkes med mer ressurser/gode økonomisk rammer, et godt samarbeid med SNO og besøkssentrene. Det er blant annet lite SNO ressurser på vern i Innlandet. Statsforvalteren er også avhengig av å ha nok ressurser til å følge opp forvalterne på en god måte. Forvalterne sitter spredt og alene og gode kompetansemiljøer er viktig. Det må lages en robust, god organisasjon sjøl om forvalterne sitter lokalt – og derfor er det viktig at de er en del av et regionalt og nasjonalt kompetent fagmiljø.

Verneområdeforvalter foreslår at denne vurderingen sammenstilles med notatet som høringsinnspill til utredningen av organiseringen av verneområdeforvalterne.